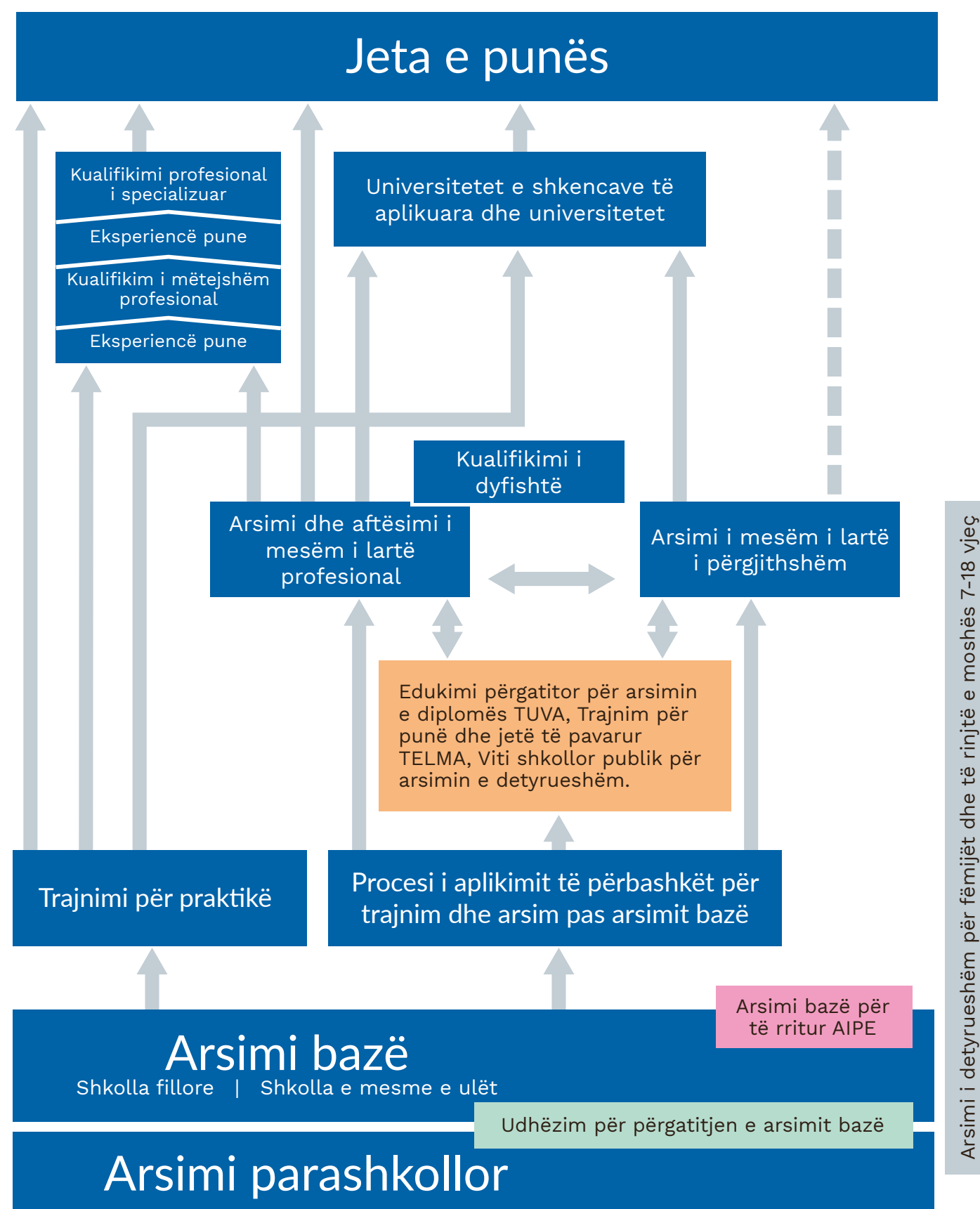

Mësoni më shumë rreth studimeve të mëtejshme

**Arsimi i detyrueshëm në dhe pas
arsimit bazë**

Çfarë do të thotë arsimi i detyrueshëm?

Kur një fëmijë ose adoleshent është në moshën e arsimit të detyrueshëm, ata duhet të ndjekin arsimin bazë. Arsimi bazë i referohet klasave 1-9 në shkollën gjithëpërfshirëse. Përveç kësaj, ata duhet të marrin pjesë në studime të mëtejshme që fillojnë pas arsimit bazë.

Arsimi i detyrueshëm zakonisht fillon në vitin kur fëmija mbush shtatë vjeç. Kjo ndodh kur fëmija fillon shkollën gjithëpërfshirëse. Arsimi i detyrueshëm përfundon kur i riu mbush 18 vjeç. Megjithatë, nëse i riu përfundon një kualifikim të mesëm të lartë para moshës 18 vjeç, arsimi i detyrueshëm përfundon për të në atë kohë.

Një kualifikim i mesëm i lartë i referohet një kualifikimi që një student përfundon në një shkollë të mesme të lartë (lukio) ose institucion profesional (ammattilinen oppilaitos).

Kur një fëmijë ose adoleshent është në moshën e arsimit të detyrueshëm, mësimi për ta ofrohet falas. Kjo do të thotë se institucioni arsimor i ofron falas librat mësimorë dhe shkollore. Institucioni arsimor ofron pa pagesë edhe materiale të tjera të nevojshme në studime.

Arsimi është i detyrueshëm për fëmijët dhe të rinjtë që banojnë përgjithmonë në Finlandë. Arsimi i detyrueshëm bazohet në legjislacionin finlandez. Në disa situata, një fëmijë ose i ri mund të përjashtohet nga arsimi bazë. Megjithatë, përjashtimi jepet vetëm përkohësisht dhe vetëm për një arsye specifike.

Studimet pas arsimit bazë

Të gjithë nxënësit në arsimin bazë duhet të aplikojnë për një vend studimi përpara përfundimit të arsimit bazë. Ky nënkapitull shpjegon se cilat janë këto vende të

ndryshme studimi. Pasi një i ri të ketë përfunduar arsimin bazë, ai mund të fillojë studimet në nivelin e mesëm të lartë. Kjo do të thotë që i riu mund të ndjekë një shkollë të mesme të lartë ose një institucion profesional.

Përveç kësaj, ofrohet arsim pas arsimit bazë që nuk çon në një diplomë apo kualifikim. Një trajnim i tillë është, për shembull, Trajnim përgatitor për trajnim të diplomës, TUVA, pra trajnimi përgatitor për një kualifikim. Qëllimi është që pas ndjekjes së trajnimit në TUVA, studenti të aplikojë për trajnim ose arsimim që çon në një diplomë ose kualifikim.

Nëse i riu ka nevojë për mbështetje të veçantë, ai mund të aplikojë për Trajnim për punë dhe jetë të pavarur TELMA. Trajnimi TELMA përgatit të rinjtë për punë dhe jetë të pavarur. Qëllimi pas trajnimit _TELMA nuk është të kalohet në trajnime ose arsimim që çon në një kualifikim ose diplomë.

Të rinjtë mund të studiojnë edhe në një shkollë të mesme popullore. Ata mund të aplikojnë për programe studimi të destinuara për personat e moshës së arsimit të detyrueshëm.

Ky udhëzues përshkruan të gjitha këto mundësi trajnimi. Ai gjithashtu shpjegon se si të aplikoni për arsimin bazë për të rriturit. Shkurtesa e arsimit bazë për të rriturit është AIPE.

Sistemi i aplikimit të përbashkët pas arsimit bazë

1 Reflektoni, eksploroni dhe planifikoni Çfarë shihni për të ardhmen tuaj? Eksploroni mundësi të ndryshme për studime të mëtejshme	2 Aplikoni përmes sistemit të aplikimit të përbashkët Sistemi i aplikimit të përbashkët zhvillohet në shkurt-mars. opintopolku.fi Mbani mend shtojcat, nëse kërkohet	Regjistrohuni dhe merrni pjesë në çdo provim pranues/test të aftësisë, intervista dhe vlerësim të aftësive gjuhësore. Sigurohuni që të jepni shtojcat e nevojshme.	3 Kontrolloni rezultatet Rezultatet do të publikohen në mes të qershorit dhe do t'ju dërgohen me email.	4 Keni një vend studimi Pranojeni vendin tuaj të studimit Pranojeni vendin tuaj sa më shpejt që të jetë e mundur në qershor.	5 Filloni studimet tuaja Viti akademik fillon në muajin gusht.
			4 Nuk keni marrë një vend studimi Nëse nuk keni marrë një vend studimi, kontaktoni menjëherë këshilltarin tuaj udhëzues! Aplikoni për një vend studimi. Mund të organizohet një vend studimi. Lista e pritjes do të qëndrojë e vlefshme deri në fillim të vitit akademik.		
Përpara periudhës së aplikimit		Sistemi i aplikimit të përbashkët		Pas periudhës së aplikimit	

Çfarë është një sistem aplikimi i përbashkët?

Sistemi i aplikimit të përbashkët është i destinuar për nxënësit, arsimi bazë i të cilëve do të përfundojë. Përveç kësaj, sistemi i aplikimit të përbashkët është i destinuar për nxënësit që aktualisht po ndjekin trajnimin TUVa ose TELMA. Sistemi i aplikimit të përbashkët synohet edhe për nxënësit që studiojnë në një shkollë të mesme popullore në një program studimi për personat e moshës së arsimit të detyrueshëm.

Në sistemin e aplikimit të përbashkët, aplikantët aplikojnë për arsimin e mesëm të lartë ose trajnimin përgatitor.

Sistemi i aplikimit të përbashkët organizohet një herë në vit, gjatë muajit shkurt dhe mars. Në raste të tjera, ka pranim të vazhdueshëm, të cilin do ta shohim në vijim.

Çfarë është pranimi i përsëritur?

Ka institucione arsimore në të cilat njerëzit mund të aplikojnë përmes pranimi të përhershëm. Pranimi i vazhdueshëm është i hapur gjatë gjithë vitit. Të rinjtë mund të marrin pjesë në pranim të vazhdueshëm nëse nuk u është dhënë një vend studimi përmes sistemit të aplikimit të përbashkët.

Aplikantët gjithashtu mund të marrin pjesë në pranimin e përsëritur kur ata, për ndonjë arsye tjetër, dëshirojnë të aplikojnë për një vend studimi kur sistemi i aplikimit të përbashkët nuk është i disponueshëm.

Arsimi i mesëm i lartë

Të studiosh në një shkollë të mesme ose institucion profesional do të thotë të ndjekësh arsimin e mesëm të lartë. Këto studime çojnë në një kualifikim.

Më tej, ky udhëzues do të shqyrtojë arsimin e mesëm të lartë dhe studimet përkatëse.

Të studiosh në një shkollë të mesme të lartë

Një shkollë e mesme e lartë është një institucion që ofron arsim të përgjithshëm. Nxënësit nuk mbarojnë shkollën e mesme të lartë me kualifikim profesional. Studimet e shkollës së mesme të lartë kanë natyrë më teorike sesa studimet profesionale.

Nxënësit studiojnë gjuhë të ndryshme dhe lëndë matematikore në shkollën e mesme. Përveç kësaj, ata studiojnë shkencat humane dhe shkencat. Këto përfshijnë

fenë, etikën, psikologjinë, filozofinë, historinë, studimet sociale, fizikën, kiminë, biologjinë, gjeografinë dhe edukimin shëndetësor. Në shkollën e mesme të lartë, studentët studiojnë gjithashtu lëndë të përqendruara në aftësi dhe art, si artet pamore, muzika dhe edukimi fizik. Studimet përfshijnë edhe këshillimin e studentëve.

Nxënësit zakonisht ndjekin shkollën e mesme të lartë për dy, tre ose katër vjet. Shumica e studentëve i përfundojnë studimet e shkollës së mesme të lartë në tre vjet.

Me përfundimin e studimeve të shkollës së mesme të lartë, nxënësi mund të marrë pjesë në provimin e maturës. Studenti duhet të kryejë provimet e të paktën pesë lëndëve për të kaluar provimin e maturës. Nëse studenti dëshiron, ai mund të kryejë më shumë se pesë provimet e lëndëve specifike.

Në provimin e maturës, provimi i gjuhës finlandeze është i detyrueshëm. Prandaj, studenti duhet të kryejë provimin e gjuhës finlandeze ose si gjuhë e parë ose si gjuhë e dytë. Lënda quhet gjuhë dhe letërsi finlandeze. Nëse studenti studion finlandishten si gjuhë të parë, ai duhet të kryejë provimin si provim në gjuhën e parë. Nëse studenti studion finlandishten si gjuhë të dytë, ai duhet të përfundojë provimin si provim i gjuhës së dytë.

Gjithashtu, studenti duhet të plotësojë programin e avancuar të matematikës, të gjuhës së dytë kombëtare ose të një gjuhe të huaj. Studenti duhet të zgjedhë cilat lëndë të tjera do të marrë.

Pasi studenti të ketë kaluar provimin e maturës, ai mund të aplikojë në një universitet ose universitet të shkencave të aplikuara. Studenti mund të aplikojë edhe në institucionet profesionale.

Nxënësit gjithashtu mund të plotësojnë planprogramin e shkollës së mesme të lartë pa marrë provimin e maturës. Në këtë rast, megjithatë, ata nuk mund të aplikojnë në universitet. Ata ende mund të aplikojnë në një universitet të shkencave të aplikuara ose arsim dhe trajnim profesional.

Çfarë është një diplomë IB?

Programi i Diplomës Ndërkombëtare të Baccalaureate (IB) është një provim ndërkombëtar i maturës. Programi është në gjuhën angleze. Diploma IB mund të kryhet në më shumë se 150 vende dhe më shumë se 5000 institucione arsimore. Diploma IB gjithashtu mund të përfundojë në Finlandë. Në Finlandë, studentët përfundojnë studimet e tyre IB në tre vjet.

Pasi studenti të ketë përfunduar diplomën e tij IB, ai mund të aplikojë në universitete të ndryshme dhe universitete të shkencave të aplikuara në Finlandë dhe vende të tjera.

Si të aplikoni në një shkollë të mesme të lartë

Kur një i ri në moshën e arsimit të detyrueshëm ka përfunduar shkollën gjithëpërfshirëse, ai mund të aplikojë në çdo shkollë të mesme të lartë në Finlandë.

Nxënësit mund të aplikojnë në shkollën e mesme të lartë përmes sistemit të aplikimit të përbashkët të mbajtur gjatë pranverës kur ata marrin certifikatat e tyre të përfundimit të shkollës nga një shkollë e përgjithshme në Finlandë.

Në Espoo ka 10 shkolla të mesme të larta në gjuhën finlandeze. Këto shkolla të mesme të larta përfshijnë dy shkolla të mesme të larta ku mund të përfundoni një diplomë IB. Espoo ka gjithashtu një shkollë të mesme të lartë në gjuhën suedeze.

Nëse aplikanti ka marrë një certifikatë të përfundimit të shkollës nga një shkollë e përgjithshme në Finlandë, ai mund të aplikojë në një shkollë të mesme të lartë në bazë të kësaj certifikate. Nota mesatare e lëndëve teorike në certifikatën e përfundimit të shkollës përcakton nëse aplikanti do të pranohet në një shkollë të mesme të lartë të caktuar. Lëndët teorike përfshijnë: gjuhë amtare dhe letërsi, gjuhë të dytë kombëtare, gjuhë të huaja, fe ose etikë, histori, studime sociale, matematikë, fizikë, kimi, biologji, edukim shëndetësor dhe gjeografi.

Shkolla të ndryshme të mesme të larta kanë një numër të ndryshëm vendesh studimi. Çdo shkollë e mesme e lartë vendos në mënyrë të pavarur se sa nxënës të rinj do të pranojë. Numri i aplikantëve dhe nota mesatare dhe pikët e tyre

ndikojnë nëse një aplikant pranohet në një shkollë të mesme të lartë të caktuar. Kjo gjithashtu ndryshon nga viti në vit. Notat mesatare të nevojshme për t'u pranuar në një shkollë të mesme të lartë ndryshojnë nga viti në vit.

Në Espoo dhe Zonën Metropolitane të Helsinkit, ju duhet të keni një notë mesatare prej të paktën 7.0 në lëndët teorike për t'u pranuar në një shkollë të mesme të lartë. Megjithatë, shumë shkolla të mesme të larta pranojnë vetëm nxënës, nota mesatare e të cilëve në lëndët teorike është shumë më e lartë se 7.0.

Ekzistojnë gjithashtu shkolla të mesme të veçanta ku nxënësit studiojnë disa fusha lëndore më shumë se në shkollat e tjera të mesme të larta. Disa shkolla të mesme të larta kanë gjithashtu programe ku nxënësit studiojnë disa fusha lëndore më shumë se në shkollat e tjera të mesme të larta. Nëse një i ri dëshiron të aplikojë në një shkollë të tillë të mesme të lartë, ai duhet t'i bashkëngjisë aplikimit të tij disa shtojca ose të marrë një provim pranues.

Më shumë informacion rreth shkollave të ndryshme të mesme të larta mund të gjeni në faqet e internetit të shkollave të mesme të larta dhe në opintopolku.fi.

Një i ri mund të aplikojë në një shkollë të mesme të lartë edhe nëse nuk ka një certifikatë të përfundimit të shkollës nga një shkollë e përgjithshme në Finlandë. Në një situatë të tillë, shkolla e mesme e lartë vendos për rastin e pranimi në mënyrë specifike. Kjo do të thotë **pranim diskrecional**.

Kur një shkollë e mesme e lartë përdor pranim të lirë, shkolla e mesme e lartë vlerëson aftësinë e aplikantit për të përballuar studimet. Shkolla e mesme e lartë vlerëson nivelin e kompetencës së aplikantit dhe nëse aplikanti është mjaftueshëm i aftë në gjuhën e mësimi.

Megjithatë, është e rrallë që shkollat e mesme të larta të pranojnë studentë përmes pranimi diskrecional.

Shkollat e mesme të larta mund të përdorin gjithashtu pranim diskrecional në rastet kur aplikantët kanë pasur një planprogram të personalizuar në matematikë dhe në gjuhën amtare. Përveç kësaj, një shkollë e mesme e lartë mund të përdorë pranimi diskrecional nëse i riu që aplikon në shkollë ka ndërprerë arsimin bazë ose nuk ka një certifikatë përfundimi të shkollës për ndonjë arsye tjetër.

Më shumë informacion rreth shkollave të mesme të larta në Espoo mund të gjeni në: www.espoo.fi/en/specialised-schools-lines-and-weighted-curriculums

Përfundimi i një kualifikimi të mesëm profesional

Studentët kryejnë kualifikimet e mesme profesionale në institucionet profesionale. Një kualifikim i mesëm i lartë profesional është më afër jetës së punës sesa studimet e kryera në shkollat e mesme të larta. Një kualifikim i mesëm profesional do të thotë që studenti është një profesionist i kualifikuar. Ai gjithashtu ofron një gamë të gjerë aftësish për të vepruar në jetën e punës. Për më tepër, një kualifikim profesional i mesëm të lartë vjen me aftësi specifike që ndryshojnë në varësi të zgjedhjeve të studimit të studentit.

Ka shumë kualifikime të ndryshme profesionale të mesme të larta. Një kualifikim i mesëm i lartë profesional përbëhet kryesisht nga **studimet përgatitore për një kualifikim profesional**. Përveç kësaj, një kualifikim profesional i mesëm të lartë përfshin studime të përbashkëta nga kualifikime të ndryshme profesionale të mesme të larta. Studime të tilla përfshijnë, për shembull, gjuhët dhe matematikën.

Kur një student përfundon kualifikimin e mesëm të lartë profesional, ai studion si në institucionin e tij arsimor ashtu edhe në vende të ndryshme pune.

Një kualifikim i mesëm profesional përfundon në dy, tre ose katër vjet.

Studentët zakonisht përfundojnë kualifikimet e tyre në tre vjet.

Pasi një student të ketë përfunduar kualifikimin e mesëm të lartë profesional, ai mund të aplikojë për një vend studimi në një universitet ose universitet të shkencave të aplikuara.

Studentët gjithashtu mund të kryejnë studimet e shkollës së mesme të lartë gjatë përfundimit të kualifikimit të mesëm të lartë profesional. Në këtë rast, studimet e shkollës së mesme të lartë janë pjesë e kualifikimit të mesëm të lartë profesional. Studentët gjithashtu mund të kryejnë provimet e tyre të maturës gjatë përfundimit të kualifikimit të mesëm të lartë profesional.

Kur një aplikant dëshiron të përfundojë një kualifikim të mesëm profesional, ai mund të aplikojë në çdo institucion profesional në Finlandë. Në Espoo, ky lloj trajnimi ofrohet nga një institucion arsimor i quajtur **Omnia**. Më shumë informacion rreth Omnia është në dispozicion këtu: www.omnia.fi.

Ka edhe institucione të veçanta profesionale. Institucionet e veçanta profesionale janë të destinuara për nxënësit të cilëve u është ofruar mbështetje e veçantë në shkollën gjithëpërfshirëse. Këto institucione arsimore ofrojnë mbështetje për studentët që kërkojnë një nivel të lartë mbështetjeje të veçantë për të përfunduar kualifikimet e tyre.

Në Espoo, arsimi special profesional ofrohet nga një institucion arsimor i quajtur LIVE. Më shumë informacion mund të gjeni në: www.livesaatio.fi/opisto

Më shumë informacion mbi arsimin special profesional në përgjithësi mund të gjeni në: www.ameo.fi

Aplikantët mund të aplikojnë në çdo institucion të posaçëm profesional në Finlandë.

Si të aplikoni në një institucion profesional

Nëse aplikanti ka një certifikatë të përfundimit të shkollës nga një shkollë e përgjithshme në Finlandë, ai mund të aplikojë në një institucion profesional në sistemin e aplikimit të përbashkët të organizuar në pranverë. Studentët mund të aplikojnë në institucionet profesionale përmes sistemit të aplikimit të përbashkët të mbajtur gjatë pranverës kur ata marrin certifikatën e përfundimit të shkollës nga një shkollë e përgjithshme në Finlandë.

Institucionet profesionale theksojnë certifikatat e përfundimit të shkollës në pranimin e studentëve. Disa institucione profesionale organizojnë edhe provime pranuese. Ka edhe institucione profesionale ku studentët pranohen vetëm në bazë të provimeve pranuese.

Aplikantët vlerësohen sipas certifikatave të përfundimit të shkollës dhe provimeve të mundshme pranuese. Rezultati total i një personi përcakton nëse ai do të pranohet në institucion.

Nëse një institucion arsimor organizon një provim pranues, aplikantët duhet ta marrin atë.

Përveç sistemit të aplikimit të përbashkët, aplikanti mund të aplikojë edhe në një institucion profesional përmes pranimi të përsëritur. Pranimi i vazhdueshëm është i hapur gjatë gjithë vitit.

Çfarë është trajnimi për praktikë?

Trajnimi për praktikë është një formë studimi ku studentit përfundon kualifikimin e mesëm të lartë profesional duke mësuar profesionin në fjalë nëpërmjet punës. Nëpërmjet formimit të praktikës, studentët mund të përfundojnë kualifikimin e mesëm të lartë profesional ose të plotë ose vetëm pjesë të tij.

Nëse një student dëshiron të fillojë trajnimin për praktikë, ai duhet të gjejë një punë të përshtatshme për një

kualifikim profesional të mesëm të lartë. Ata gjithashtu duhet të nënshkruajnë një marrëveshje me institucionin e tyre profesional në lidhje me trajnimin e praktikës. Pra, marrëveshja e praktikës ka tre palë: studentin, punëdhënësin dhe institucionin profesional.

Kur studentit është duke përfunduar trajnimin e tyre të praktikës, ata kanë një marrëdhënie pune me vendin e tyre të punës. Gjatë trajnimit të praktikës, studentit merr udhëzime nga një mbikëqyrës në vendin e punës. Ata paguhet edhe për punën e tyre.

Trajnimi për praktikë i siguron studentit përvojë pune dhe zhvillon aftësitë e tyre profesionale. Trajnimi është gjithashtu një mundësi për studentin që të krijojë rrjete profesionale nga të cilat mund të përfitojnë në të ardhmen.

Megjithatë, disa gjëra nuk mund të mësohen në një vend pune praktike. Studentët i studiojnë këto gjëra ose në një

institucion arsimor ose në ndonjë mënyrë tjetër.

Institucioni profesional i studentit dhe vendi i punës janë përgjegjës për mënyrën se si janë planifikuar, mbikëqyrur dhe vlerësuar studimet e studentit.

Studimet janë pa pagesë për studentin.

Kur studentit ka përfunduar kualifikimin e mesëm të lartë profesional nëpërmjet trajnimit për praktikë, ai ka të njëjtin kualifikim si studentët që kanë përfunduar të njëjtin kualifikim të mesëm të lartë profesional duke studiuar në një institucion profesional. Studenti gjithashtu mund të aplikojë për një vend studimi në një universitet të shkencave të aplikuara ose universitet.

Si të aplikoni për trajnimin e praktikës

Aplikantët mund të aplikojnë për trajnimin e praktikës menjëherë pas arsimit bazë ose më vonë.

Kontaktoni zyrën tuaj rajonale të praktikës për të marrë më shumë informacion se si mund të aplikoni për trajnimin e praktikës.

Trajnim përgatitor për kualifikime

Ky udhëzues tani do të fokusohet në studimet pas shkollës gjithëpërfshirëse që nuk çojnë në një kualifikim. Këto studime e përgatisin nxënësin për arsimin e mesëm të lartë. Përveç kësaj, ka informacion për arsimin bazë për të rriturit.

Çfarë është trajnimi TUVA?

Trajnimi TUVA i referohet trajnimit përgatitor për arsimin që çon në një kualifikim. Trajnimi zgjat rreth një vit. Trajnimi TUVA synon t'u sigurojë studentëve aftësitë e nevojshme për të aplikuar për një vend studimi në një shkollë të mesme të lartë ose institucion profesional dhe për të përfunduar studimet e tyre.

Në trajnimin TUVA, studentët mund të praktikojnë gjëra të tilla si aftësitë e tyre në gjuhën finlandeze, aftësitë e studimit dhe menaxhimin e jetës. Përveç kësaj, studentët mund të përmirësojnë notat në certifikatat e tyre të përfundimit të shkollës nga arsimi bazë. Ata gjithashtu mund të kryejnë studime të arsimit të mesëm të lartë ose studime profesionale gjatë trajnimit. Studentëve u sigurohet udhëzime gjatë studimeve.

Një person në moshën e arsimit të detyrueshëm mund të aplikojë për trajnimin TUVA pasi të ketë përfunduar arsimin bazë. Ata gjithashtu mund të aplikojnë për trajnim pasi të kenë

Informacione të mëtejshme rreth trajnimit të praktikës mund të gjenden gjithashtu në www.oppisopimus.fi.

Në Espoo, mësimi ofrohet nga Omnia. Për më shumë informacion, kontaktoni Qendrën e Trajnimit të Praktikës Omnia në www.omnia.fi/en/study-options/upper-secondary-vocational-qualifications/apprenticeship

përfunduar në një vend tjetër trajnim ose arsim që korrespondon me arsimin bazë në Finlandë. Në këtë rast, aplikanti duhet të ketë një certifikatë të këtij trajnimi ose edukimi.

Personat e moshës 18 vjeç e lart mund të aplikojnë gjithashtu për trajnimin TUVA nëse nuk kanë ende një kualifikim të arsimit të mesëm të lartë.

Ju mund të aplikoni në trajnimin TUVA përmes sistemit të aplikimit të përbashkët ose pranimit të përsëritur.

Aplikantët mund të aplikojnë në çdo institucion arsimor që ofron trajnime TUVA në Finlandë.

Në Espoo, trajnimi TUVA ofrohet nga Omnia. Më shumë informacion rreth Omnia është në dispozicion në: www.omnia.fi

Nëse studenti kërkon një nivel të lartë mbështetjeje të veçantë, trajnimi TUVA ofrohet nga LIVE. Më shumë informacion rreth LIVE është në dispozicion në: www.livesaatio.fi/opisto/hakijalle/tuva

Çfarë është trajnimi TELMA?

Trajnimi TELMA i referohet trajnimit përgatitor që përgatit studentët për punë dhe jetë të pavarur. Trajnimi është i dedikuar për studentët që kërkojnë një nivel të lartë mbështetjeje të veçantë.

Trajnimi zakonisht ofrohet nga institucione të veçanta profesionale.

Në trajnimin TELMA, studentët mësojnë aftësitë që u nevojiten në shtëpi dhe në shkollë, në jetën e punës dhe në shoqëri. Trajnimi zgjat 1-3 vjet. Qëllimi nuk është të aplikohet për arsimin që çon në një diplomë ose kualifikim pas trajnimit.

Ju mund të aplikoni në trajnimin TELMA përmes sistemit të aplikimit të përbashkët dhe pranimit të vazhdueshëm. Aplikacioni TELMA duhet të përfshijë shtojca që shpjegojnë pse i riu po aplikon për trajnimin TELMA.

Në Espoo, trajnimi TELMA ofrohet nga institucioni profesional LIVE. Më shumë informacion rreth këtij institucioni arsimor mund të gjeni në www.livesaatio.fi.

Shkollën e mesme popullore mund ta ndjekin edhe personat e moshës së arsimit të detyrueshëm

Shkollat e mesme popullore ofrojnë studime për nxënësit e moshës së arsimit të detyruar. Studimet janë të përshtatshme për të rinjtë që kanë përfunduar arsimin bazë, por nuk e dinë ende se çfarë duan të studiojnë më pas.

Studimet e gjimnazit popullor për nxënësit e moshës së arsimit të detyruar zgjasin një vit shkollor. Studimet synojnë të forcojnë aftësitë studimore të të rinjve. Ato synojnë gjithashtu të forcojnë kapacitetet e të rinjve për studime të mëtejshme. Për më tepër, objektivi është të mbështesë studentët kur ata planifikojnë jetën e tyre.

Njerëzit mund të aplikojnë në çdo shkollë të mesme popullore në Finlandë. Ata mund të aplikojnë në një shkollë të

mesme popullore përmes sistemit të aplikimit të përbashkët dhe pranimit të vazhdueshëm. Më shumë informacion rreth shkollave të mesme popullore mund të gjeni në www.kansanopistot.fi.

Çfarë është AIPE?

AIPE i referohet arsimit bazë për të rriturit. Në trajnimin AIPE, studenti mund të përfundojë planprogramin e arsimit bazë për të rriturit dhe të marrë një certifikatë të përfundimit të shkollës nga arsimi bazë. Nxënësit mund të përmirësojnë aftësitë gjuhësore dhe studimore që do t'u nevojiten në arsimin e mesëm të lartë.

Aplikantët mund të aplikojnë për trajnimin AIPE nëse nuk kanë përfunduar arsimin bazë.

Kjo mund të jetë për shkak të, për shembull, lëvizjes së aplikantit në Finlandë në përfundim të shkollës gjithëpërfshirëse. Aplikantët mund të aplikojnë edhe për trajnimin AIPE në situata kur nuk lejohen më të ndjekin arsimin bazë për fëmijë dhe të rinj.

E drejta për të ndjekur arsimin bazë për fëmijët dhe të rinjtë përfundon në fund të tremujorit të pranverës të vitit kur personi mbush 17 vjeç.

Përpara se një student të fillojë studimet e tij AIPE, gjendja e tij fillestare vlerësohet në bashkëpunim me studentin. Qëllimi i vlerësimit është të përcaktojë se çfarë lloj studimesh i nevojiten studentit, në cilën fazë të studimeve janë duke përfunduar dhe cilat janë qëllimet e tyre. Përveç kësaj, vlerësimi fillestar shqyrton si do t'i arrijë nxënësi këto qëllime. Studentit do

t'i përgatitet gjithashtu një plan studimi personal. Arsimi bazë për të rriturit përbëhet nga tre faza. Këto janë **studimet e fazës së shkrim-leximit, studimet e fazës fillestare dhe studimet e fazës përfundimtare**.

Gjatë fazës së shkrim-leximit, nxënësit mësojnë të lexojnë dhe të shkruajnë në finlandisht.

Faza fillestare e studimeve korrespondon me lëndët e studiuara në klasat 1-6 të arsimit bazë. Nëse një student nuk di të lexojë ose shkruajë ose i mungon zotërimi i këtyre aftësive, studenti do t'i trajnojë këto aftësi edhe gjatë studimeve të fazës fillestare. Studimet e fazës fillestare zgjasin rreth 1,5-3 vjet për të përfunduar.

Faza finale e studimeve korrespondon me lëndët e studiuara në klasat 7-9 të arsimit bazë. Studimet në fazën përfundimtare zgjasin rreth 1-2 vjet. Kohëzgjatja e studimeve ndryshon në bazë të asaj që studenti ka studiuar më parë.

Aplikimi për trajnimin AIPE është i hapur 3-5 herë në vit. Aplikantët mund të aplikojnë në çdo institucion arsimor duke ofruar trajnime AIPE në Finlandë. Formulari i aplikimit zakonisht mund të gjendet në faqen e internetit të institucionit arsimor.

Në Espoo, trajnimi AIPE ofrohet nga Omnia. Më shumë informacion rreth trajnimit AIPE të Omnia mund të gjeni këtu: www.omnia.fi/en/educations/basic-adult-education

Si funksionon sistemi i aplikimit të përbashkët

Kur një aplikant dëshiron të aplikojë në një shkollë përmes sistemit të aplikimit të përbashkët, ai duhet të plotësojë një formular aplikimi. Formulari duhet të plotësohet në finlandisht ose suedisht.

Formulari dorëzohet në mënyrë elektronike. Mund ta gjeni në www.opintopolku.fi.

E njëjta faqe ka edhe një formular demo, i cili i lejon aplikantit të praktikojë plotësimin e formularit paraprakisht. Është e mundur të përdoret formulari demo për disa muaj përpara se të fillojë periudha e aplikimit për sistemin e aplikimit të përbashkët.

Disa institucione arsimore gjithashtu kërkojnë nga aplikantët informacione të tjera në lidhje me aplikimin.

Ju duhet të njiheni paraprakisht me opsionet e ndryshme të trajnimit dhe edukimit. Aplikantët gjithashtu duhet të diskutojnë planet e tyre me një këshilltar udhëzues.

Në sistemin e aplikimit të përbashkët, ju mund të aplikoni për deri në shtatë opsione trajnimi. Është një ide e mirë të aplikoni për sa më shumë mundësi trajnimi interesante.

Trajnimi që aplikanti preferon më shumë duhet të shënohet si opsioni i prioritetit të parë. Aplikanti do të pranohet në trajnimin për të cilin ata kanë një notë mjaft të lartë ose notë mesatare (certifikatë e përfundimit të shkollës).

Aplikantit do t'i ofrohet një vend në trajnim për të cilin ata kanë një notë mjaft të lartë ose notë mesatare dhe që është më e larta në hierarkinë e tyre të preferencës. Në këtë pikë, vendet e tjera për të cilat aplikanti ka aplikuar anulohen automatikisht.

Megjithatë, nëse aplikanti nuk përzgjidhet për trajnimin që ata dëshironin, ai përsëri mund të futet në listën e pritjes. Në

këtë rast, aplikanti do të presë një vend studimi. Aplikanti mund të jetë në një listë pritjeje për të gjitha opsionet e trajnimit për të cilat nuk janë përzgjedhur. Sidoqoftë, aplikanti duhet të ketë të drejtë të marrë pjesë në këto mundësi trajnimi. Kjo do të thotë se ata duhet të plotësojnë kërkesat e përcaktuara nga trajnimi.

Nëse aplikanti nuk merr një vend studimi në asnjë nga opsionet e tij të trajnimit, ai do të mbetet pa një vend studimi. Në këtë rast, ata ende janë të detyruar të aplikojnë për trajnim.

Informacioni për të gjitha institucionet arsimore në Finlandë është i disponueshëm në www.opintopolku.fi. Ka gjithashtu informacione për gjërat që ndikojnë në aplikacion.

Nëse aplikanti ka marrë një certifikatë të përfundimit të shkollës nga jashtë, ata mund të aplikojnë për trajnim përmes pranimit diskrecional të përfshirë në sistemin e aplikimit të përbashkët. Më shumë informacion rreth kësaj jepet në nënkapitullin vijues.

Aplikantët gjithashtu mund të aplikojnë për trajnim përmes pranimit të përsëritur.

Çfarë është pranimi diskrecional i përfshirë në sistemin e aplikimit të përbashkët?

Shkollat e mesme të larta dhe institucionet profesionale mund të pranojnë studentë përmes pranimit diskrecional. Në atë rast, shkolla e mesme e lartë ose institucioni profesional do të bëjë përzgjedhjen e nxënësve në atë mënyrë që ata të mos marrin parasysh pikët e aplikantit ose të marrin parasysh vetëm një pjesë të tij.

Nuk ka asnjë pranim diskrecional për trajnimin TUVA, trajnimin TELMA, studimet e shkollës së mesme popullore ose

arsimin profesional për studentët që kanë nevojë për një nivel të lartë mbështetjeje të veçantë.

Nuk ka asnjë pranim diskrecional për programet që pranojnë studentë vetëm në bazë të provimeve pranuese ose testeve të aftësisë.

Pranimi diskrecional mund të përdoret për një sërë arsyesh. Nëse një aplikant po aplikon për një **institucioni profesional**, këto arsye përfshijnë:

- vështirësi në të nxënë dhe arsye sociale
- arsimimi i kryer jashtë vendit
- një planprogram i personalizuar në gjuhën amtare dhe matematikë.

Pranimi diskrecional mund të përdoret gjithashtu kur aftësitë gjuhësore të aplikantit nuk janë të mjaftueshme për të përfunduar diplomën ose kualifikimin. Përveç kësaj, pranimi diskrecional përdoret kur aplikanti ka ndërprerë arsimin e tij bazë dhe për këtë arsye i mungon një certifikatë e përfundimit të shkollës.

Nëse një aplikant po aplikon për një shkollën e mesme të lartë, pranimi diskrecional mund të përdoret për arsyet e mëposhtme:

- aplikanti ka ndërprerë arsimin bazë dhe për këtë arsye nuk ka një certifikatë të përfundimit të shkollës
- aplikanti ka përfunduar arsimin ose trajnimin e tij jashtë vendit
- aplikanti ka një planprogram të personalizuar në gjuhën amtare dhe matematikë.

Si të aplikoni përmes pranimit diskrecional

Kur një aplikant aplikon për një vend studimi përmes pranimit diskrecional, kjo duhet të tregohet në formularin e aplikimit që ata përdorin në sistemin e aplikimit të përbashkët për çdo vend

studimi për të cilin aplikojnë duke përdorur pranimin diskrecional.

Aplikanti duhet gjithashtu t'i dërgojë institucionit arsimor ku po aplikon të gjitha shtojcat mbi të cilat bazohet pranimi diskrecional.

Nëse aplikanti ka plotësuar një planprogram të personalizuar në gjuhën amtare dhe matematikë në shkollën gjithëpërfshirëse, ata përfshihen automatikisht në pranimin diskrecional. Në këtë rast, aplikanti nuk përfshihet në pranimin e bazuar në pikë.

Në sistemin e aplikimit të përbashkët, aplikantët mund të aplikojnë me një certifikatë trajnimi ose arsimimi të kryer jashtë vendit, nëse nuk kanë një certifikatë përfundimi të shkollës nga arsimi bazë finlandez.

Aplikantët që kanë një certifikatë të përfundimit të shkollës nga një shkollë gjithëpërfshirëse finlandeze ose janë në proces të marrjes së një të tillë, nuk mund të aplikojnë me një certifikatë të përfunduar jashtë vendit.

Si të tregoni pranimin diskrecional në formularin e sistemit të aplikimit të përbashkët

YSistemi i aplikimit të përbashkët nga përmban seksionin "Ju arsimi bazë" (Pohjakoulutuksesi),

Nëse aplikanti nuk ka një certifikatë të përfundimit të shkollës, shënoni në këtë seksion "Nuk ka certifikatë të përfundimit të shkollës" (Ei päättötodistusta).

Nëse aplikanti ka një certifikatë të përfundimit të shkollës që nuk mund të krahasohet me një certifikatë të përfundimit të shkollës nga arsimi bazë finlandez, shënoni në këtë seksion "Trajnim ose arsim i kryer jashtë vendit" (Ulkomailla suoritettu koulutus).

Nëse aplikanti ka vështirësi në të nxënë, ai duhet t'i bashkëngjisë aplikacionit të

pranimit diskrecional një deklaratë nga një mësues, psikolog ose mjek me nevoja të veçanta.

Një deklaratë ose raport nevojitet gjithashtu nëse aplikanti ka ndonjë arsye tjetër që e ka penguar performancën e tyre në shkollë. Një arsye e tillë mund të lidhet, për shembull, me jetën ose shëndetin e vetë aplikantit.

Më shumë informacion në lidhje me udhëzimet e aplikimit dhe opsionet e trajnimit dhe edukimit gjenden në faqet e internetit të institucioneve të ndryshme arsimore, si dhe në www.opintopolku.fi.

Si të pranoni një vend studimi

Rezultatet e sistemit të aplikimit të përbashkët shpallen në qershor. Aplikanti do të njoftohet për rezultatin e sistemit të aplikimit të përbashkët me email: atyre do t'i dërgohet një email në adresën që kanë dhënë në formularin e aplikimit. Dërguesi i mesazhit do të jetë Opintopolku. Mesazhi do të tregojë se cili vend studimi i ofrohet aplikantit dhe për cilat vende studimi janë në listën e pritjes.

Aplikantit do t'i dërgohet gjithashtu një mesazh tjetër. Ky mesazh do të përmbajë udhëzime se si aplikanti mund të pranojë vendin e studimit që i ofrohet. Ky mesazh do të përmbajë gjithashtu një lidhje përmes së cilës aplikanti mund të pranojë vendin e studimit.

Vendi i studimit duhet të pranohet në qershor.

Institucioni arsimor në fjalë do t'i dërgojë aplikantit udhëzimet që duhet të ndjekin.

Pasi aplikanti të ketë pranuar vendin e studimit, ai mund të jetë ende në listën e pritjes për institucionet arsimore që i kanë dhënë përparësi në formularin e aplikimit.

Rezultatet e sistemit të aplikimit të përbashkët do të publikohen edhe në faqet e internetit të institucioneve arsimore. Megjithatë, emri i aplikantit do të publikohet vetëm nëse ata kanë dhënë pëlqimin e tyre për këtë në formularin e aplikimit të përbashkët.

Studimet do të fillojnë në gusht. Një person në moshën e arsimit të detyrueshëm duhet të ndjekë trajnimin ose arsimin për të cilin ka pranuar një vend studimi.

Nëse një aplikant në moshën e arsimit të detyrueshëm nuk ka një vend studimi, ai duhet të kontaktojë menjëherë këshilltarin e studentëve të shkollës së tij gjithëpërfshirëse. Nëse aplikanti nuk ka ndjekur një shkollë gjithëpërfshirëse, ata duhet të kontaktojnë Ohjaamotalo. Më shumë informacion rreth Ohjaamotalo është në dispozicion këtu: www.espoo.fi/en/youth/ohjaamotalo

Nëse aplikanti është ende i mitur, kujdestari i tij është përgjegjës për të. Kujdestari duhet të sigurojë që fëmija i tyre të përfundojë arsimin e detyrueshëm.

Vendi i studimit përmes pranimit të përsëritur

Nëse një aplikant ka aplikuar për një vend studimi përmes pranimit të përsëritur, atij do t'i dërgohet një mesazh duke i treguar nëse i është dhënë një vend studimi. Aplikantit do t'i dërgohet një mesazh i veçantë për çdo vend për të cilin kanë aplikuar. Mesazhi gjithashtu do të thotë si mund të pranojë aplikanti vendin e studimit.

Më shumë informacion rreth trajnimit dhe edukimit në Espoo

Më poshtë janë lidhjet përmes të cilave mund të përdorni më shumë informacion rreth trajnimit dhe arsimit në Espoo. Ju gjithashtu mund të gjeni informacione se si të aplikoni për trajnim ose arsim. Përveç kësaj, më poshtë janë lidhjet me shërbimet e ofruara për njerëzit që janë zhvendosur së fundi në Finlandë. Për shembull, qyteti i Espoo ofron këto shërbime.

Arsimi i mesëm i lartë në Espoo:

www.espoo.fi/en/specialised-schools-lines-and-weighted-curriculums

Arsimi dhe trajnimi profesional, trajnimi TUVA, trajnimi AIPE dhe trajnimi për praktikë në Espoo: www.omnia.fi/en

Kolegji Profesional LIVE në Espoo: www.livesaatio.fi/opisto

Informacione të përgjithshme për institucionet e veçanta profesionale:
ameo.fi/en/front-page/

Udhëzues për qytetin e Espoo:

www.espoo.fi/en/information-about-joint-application-system

Shërbimet e qytetit të Espoo për ata që janë zhvendosur në Finlandë: www.espoo.fi/en/city-and-decision-making/international-espoo/services-new-international-residents/hello-espoo-info

Mbështetje për studime, planifikim të karrierës dhe kërkim pune:
www.espoo.fi/en/youth/ohjaamotalo

Informacion rreth sistemit arsimor finlandez: www.infofinland.fi/fi/education

Instruktorët e kulturës të arsimit bazë finlandez mund të ofrojnë gjithashtu ndihmë për çështjet e shkollës në gjuhë të ndryshme. Të dhënat e tyre të kontaktit mund të gjenden këtu: www.espoo.fi/fi/suomenkielisen-perusopetuksen-yhteystiedot

Qyteti i Espoo, Arsimi bazë finlandez
Shërbimet e Edukimit Multikulturor, Projekti Meliora